

בס"ד

טבת תשע"ו

## מנהיגי חינוך

זו לנו הפעם הראשונה שאנחנו בוחרים בזוג ציוני-דתי, או לשון אחרת במשפחה, שתלווה אותנו לאורך השנה, ויש בכך בשורה גדולה.

הרב קאפח זוכה פרס ישראל על האדרת הרמב"ם ועל יצירה יהודית, ואף הרבנית קאפח זוכת פרס ישראל על מפעלי החסד שהקימה ופעלה להרמת קרנם, אולם מלבד הלימוד הגדול שאנו יכולים ללמוד מכל אחת מן הדמויות האדירות הללו, בבחירה זו ישנו ערך מוסף, שכן היא נותנת ביטוי של ממש לערך המשפחה בישראל. העמדת משפחת קאפח כסמל וכמופת לחינוך כולנו, יש בה

מן החידוש. לא רק דמות ציונית-דתית, אלא משפחה ציונית-דתית! במארז שקבלתם בדואר תמצאו ספרי קריאה עבור ספריית בית הספר.

הספר מעשים של ברכה בהוצאת בית המלמדים נועד לכיתות א' עד ג' והספר הרפתקאות ספריית רימונים בהוצאת אור עציון מיועד לכיתות ד' עד ו'.

אתם מוזמנים להעביר את הספרים בכיתות השונות, להכין פעילות של קריאה מונחית, בהמשך הקובץ תמצאו הצעות לדגשים בעקבות הקריאה, ניתן כמובן להיעזר בספרים לערב הורים תלמידים, לקישוט כיתה בעבודות של ילדים מה לקחו מהקריאה בספר, מה הם למדו מהרב והרבנית.

הקריאה בספרים תתלווה למערכי השיעור שקבלתם בדואר.

## אשרינו שזכינו להתחנך לאורם

מוקירכם

אברהם

## מפגש מונחה עם ספרי קריאה בכיתה

מתוך אתר עברית (חינוך לשוני) בבית הספר היסודי: [לחץ כאן](#)

"את הספרים שקראתי בילדותי אינני שוכחת. הם נצרבו בגזע מוחי, ולכל אחד היה ניחוח משלו,

פעימה משלו, המלווה אותי כל חיי".

מתוך נערה / אלונה פרנקל

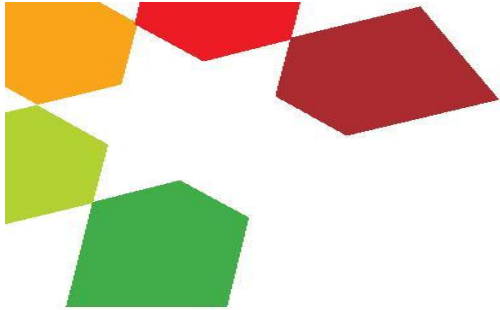
המפגש בכיתה סביב "הספר השלם" יצירת ספרות אחת מתמשכת משתלב במערך רחב של פעילויות. מטרת הפעילויות האלה היא טיפוח הקריאה בהנאה ובהבנה בצד הקניית הרגלי קריאה לתלמידים וטיפוח של קהילות קוראות כחלק מתרבות בית הספר.

קריאת יצירה בעלת איכות ספרותית מעשירה את עולמו הרגשי והקוגניטיבי של הקורא, תורמת לחייו בהווה ולעיצוב אישיותו בעתיד.

בתהליך הקריאה של הטקסט הספרותי, ובמיוחד של יצירה ארוכה ומורכבת, הקורא שוקע בעולם שהמחבר ברא עברו. באמצעות יצירת הספרות הוא יכול לחוות, עולמות שאינם מוכרים לו וגם לקשור בין עולמה של היצירה לבין אירועים במציאות, ובכלל זה חוויות המוכרות לו מחייו הפרטיים.

המפגש המונחה עם ספר בכיתה הוא חלק מתכנית הלימודים בחינוך הלשוני-ספרותי והוא שונה במהותו מהוראה של שירים ושל סיפורים קצרים. מפגש הוראה זה נועד להעצים את חוויית הקריאה של התלמידים, הן הרגשית והן הקוגניטיבית, באמצעות דיאלוג ושיח סביב הספר כיצירה שלמה, בהתייחס לעלילה, לדמויות, למבנה, ללשון, לסגנון ועוד.

השיח הספרותי והפעילויות בעקבות הקריאה ידגישו את המרכזי והמיוחד לכל ספר, כגון הרעיונות והמסרים העיקריים העולים מן היצירה, המציאות החברתית והתרבותית שמתוארת בספר, הדמויות ועולמן, הקונפליקטים שהן מתלבטות בהם, הכרעותיהן המוסריות וכדומה, וכן הקשר של כל אלה לעולמם של הקוראים.



תקציר ספר "מעשים של ברכה", על הרבנית ברכה קאפח:

ספר קומיקס העוסק בילדים הנלווים לרבנית ברכה קאפח ומגלים עליה ועל בעלה הרב, דברים מפתיעים. הילדים מגלים עולה חדשה נמוכת קומה, שהפכה ל"משרד רווחה" מהלכת, רב שהנהיג בית כנסת בתימן מגיל 16 וכלתו, שהתחתנה בגיל 11! הילדים מגלים את השמחה שבחסד והערך הרב של כל אדם! אנו ממליצים על 2 סרטונים:

1. [תורה עם דרך ארץ, משפחת קאפח ורבני תימן](#)
2. [הרבנית קאפח, החסד לכל והאמונה בכל אחד](#)

הילדים יוכלו לצפות בסרטונים ולגלות מידות טובות ומסרים חשובים לחיים. כדאי לעשות רשימה של מידות ומסרים אלו, לרושם על הלוח, ובזמן קריאת הספר לחפש את המידות הללו גם באירועים נוספים המופיעים בו. במידה והילדים לא גילו את כל האוצרות הטמונים בספר ובחייהם של בני הזוג קאפח, מוצע להנחות אותם לחפש גם את המידות של הזכרו על ידי הילדים. בין המידות והמסרים שניתן למצוא:

חסד  
אהבת אדם  
אימון בבני אדם  
אהבת תורה  
מסירות נפש למען הטוב  
ביטחון בה'  
הסתפקות במועט  
חריצות וניצול הזמן  
ענווה וצניעות  
נטילת יוזמה ואחריות  
כבוד לכל אדם  
דבקות במטרה

חשוב להדגיש שגם אחרי שצפו בסרטון ופוגשים אותו סיפור בספר, הילדים יוכלו למצוא רמזים בציורים לתחושות ולמסרים סמויים. העיסוק בספר נותן לילדים **זמן לנתח רמיזות דקות** אלו: החיוך שבמבט הפנים, החפץ שהרב מחזיק בידו והתנוחה בה הרבנית עומדת... וכהנה רבות. המאיירת \ מחברת עדי דוד, חשבה הרבה על כל ציור!

## הרפתקאות ספריית רימונים 2 – אל בעלי הנפש:

**"מוכנה?" שאלתי בהתרגשות כשאני מניח את ידי על אחד הספרים.  
יעל ענתה לי בתנועת ראש חיונית, וצרפה את ידה לאותו ספר.**

**"אז קדימה – הכון הכן, צא!" לחשתי – ופתחתי את הספר.**

**אבל שום דבר לא קרה.**

שלום ילדים, אנחנו שוב כאן, אורי ויעל מכפר רימונים. בפעם השנייה אנחנו מנסים להפליג במסלולי הזמן – אבל הספרייה המפלאה לא מפסיקה להפתיע ולבלבל אותנו שוב ושוב. האם ספריית כפר רימונים השתגעה?

איזה אוצר חפשו הזקן והילד בבית הקברות? איך שוב נקלעתי לכלא? למה סכנה הרבנית את נפשה אל מול הלהבות המשתוללות? ומי מתעקש לסגר את הספרייה המפלאה?

(מתוך כריכת הספר "הרפתקאות ספריית רימונים 2 – אל בעלי הנפש")

הרפתקאות מדהימות מתחוללות ב"ספריית כפר רימונים". ספרייה מופלאה זו מסוגלת להעביר את מבקריה אל תוכני הספר, לפגוש את המחבר ולחוות ביחד איתו את אירועי התקופה ואת חוויות חייו. לספרייה סודות רבים, דמויות מסתוריות מלוות אותה ואירועים בלתי מוסברים מתרחשים סביבה. במהלך הסדרה, עם לא מעט תושיה, ועם קצת עזרה מאותן דמויות עלומות, יחשפו גיבורי הסדרה, אורי ויעל, את התעלומה האופפת את המקום.

בספר השני בסדרה, "אל בעלי הנפש", יפגשו אורי ויעל את דמותו היחודית של הרב יוסף קאפח ביחד עם ברכה, בת דודתו (ורעייתו לעתיד). ביחד איתו יתמודדו עם חייו הקשים כילד יתום בתימן, ויחוו גם את ההתרגשות שליוותה אותו בעת שקידתו על יצירתו התורנית הגדולה. הרבנית ברכה קאפח מצדה לא תהסס, ותסחף את הילדים להשתתף בעצמם במגוון מעשי החסד שלה - החל מילדותה וכלה במפעלי החסד העצומים שארגנה בבגרותה. אין מדובר בעוד ביוגרפיה. הקורא הצעיר לא יסתפק בקריאת פרק בהיסטוריה מתוך ספר זה, אלא יהפוך להיות בעצמו חלק מהחוויה. כך תהפוכה הדמויות לחיות ומשפיעות, והערכים שאותם נשאו יחלחלו גם אל הדורות הבאים.

**נקודות חינוכיות שכדאי להדגיש במהלך קריאה ולימוד על הספר "אל בעלי הנפש":**

### **בהקשר לסדרה בכללותה:**

1. חיבור אל העבר דרך ספרים.
2. הספר מונח לפנינו בספרייה – אבל יש מי שכתב אותו, והיה לו עולם עשיר. יש חשיבות בהתחברות אל עולמו של הכותב והרקע שלו.

3. בספר מוצגת דמותו של שמשון קוץ, המתנגד לקיומה של הספרייה (למשל בפרק ד' ועוד). למה הוא מתנגד? מה זה אומר על אופיו? (מעניין אותו רק העולם החומרי, הכסף, חותר ליעילות קרירה, עולם הרוח זר לו...) ומכאן לדיון - מה חשוב לנו בחיים?

#### **על הרב יוסף קאפח**

4. הרב כילד – יתום משני הוריו, לכאורה אומלל ומסכן, אבל באמת שמח ומרוצה מהחיים. לא נותן לקשיים לשבור אותו. וכך גדל להיות יוצר מוערך ומנהיג בולט.
5. היחס לספר בחרדת קודש, ואפילו גנזים עתיקים ועלובים למראה. (מוטיב זה חוזר מספר פעמים כגון בפרק ה' וגם ו' ועוד).
6. התמדה בתורה וחריצות בכלל (ישן מעט, עסוק תמיד) (מוטיב חוזר. למשל פרק ח', ט', ט"ו ועוד).
7. יחס של כבוד, הערצה וחקייו אל הסב הזקן. "דור לדור יביע אומר..." (פרק ו', ז', ח').
8. אמיץ, מתמודד עם הקושי (למשל סוף פרק ט').

#### **על הרבנית ברכה קאפח**

9. אכפתיות לכל אחד (המוטיב הזה חוזר הרבה, ולמשל בפרק ג' עצובה כי סומכים עליה ואין לה לתת לכולם).
10. אמונה בה' שיעזור לה לתת – ואכן ה' שולח (פרק ד').
11. משתפת את כולם במצוה (מוטיב שחוזר הרבה). כל אחד יכול לעזור במשהו, וכך יחד ניתן להגיש עזרה גדולה (בא לידי ביטוי במיוחד בסיוע לזקנים שנשרפה דירתם. פרק י"ז).
12. חריצות (למשל פרק י"א – בעניין השמלה, פרק ט"ז - ביום חמישי לפנות בוקר כבר מבשלת לשבת).
13. מגוון מעשי חסד – חלוקת מזון, בגדייה, ארגון חתונות, עידוד, עזרה בעת צרה (כמו כיבוי השריפה).
14. להעביר "את שרשרת החסד" (פרק כ"א).

#### **על התקופה וההווה**

15. גלות וגזירות מול ארץ הקודש וחירות. (למשל פרק י', י"ג, י"ד)
16. התשוקה לעלות לארץ ישראל והמוכנות למסור את הנפש על כך ולעבור טלטולים. (פרק י"ג-י"ד)
17. אופנה, לבוש, גיל הנישואין ומנהגים נוספים המשתנים לפי תקופות. (מוטיב חוזר)

#### **מידות ועניינים חברתיים הנלמדים מסיפור המסגרת**

18. עזרה לחבר, גם כשלא מתחשק, והחבר קצת שונה... (יעל עוזרת לאסתר בשעורי בית – פרק א', י"ב-י"ג).
19. הסתרת סודות מחברים – האם היה ראוי שאורי יספר לאליסף את סוד הספרייה? או האם התנהג בצורה הולמת? – ומכאן לפתח דיון על סודות בין חברים – מתי נכון לספר ומתי נכון להסתיר. (פרק א', י"ב, כ"א)
20. צדקה – כמה ראוי לתת (הדיון ממנו מתחיל הספר. מתוך נושא זה אפשר להרחיב דיון בנושא הצדקה וגדריה ברמה המתאימה לילדים).

# חזון החמ"ד

## החינוך הממלכתי דתי

מנהל החינוך הדתי על ראשיו, מחנכיו, מנהליו, מפקחיו וחברי מועצת החמ"ד, מחויבים לחינוך ילדי ישראל ליראת שמים ולחיי תורה ומצוות באהבה.

אנו פועלים כדי להתקרב ולקרב אל אבינו שבשמים – מתוך אמונה עמוקה והשקפת עולם מגובשת ושקולה, מתוך מחויבות לחינוך כשליחות לכלל ישראל, מתוך שאיפה לשותפות ביצירת חברת מופת ומתוך מחויבות לתורה ולהלכה.

**בתי החינוך של החמ"ד** הם כמשפחה עבור כל הבאים בשעריהם: תלמידים, הורים, מורים ומנהלים – **בית חינוך כמשפחה.**

**בתי החינוך של החמ"ד** הם בתים של תורה, של יראת שמים ואהבת ה' ושל מידות טובות ודרך ארץ.

**בתי החינוך של החמ"ד** מעודדים טיפוח זהות אישית ציונית-דתית חברתית-אזרחית.

**בתי חינוך של החמ"ד** מלמדים באהבה ומחזקים את רוח האדם.

**בתי החינוך של החמ"ד** מקדמים למידה משמעותית, חדוות הדעת ומצוינות.

### מטרות החינוך הממלכתי דתי:

**בין אדם לעצמו:** חינוך למידות טובות ושאיפה לצמיחה מתמדת ולמצוינות בכל תחומי החיים.

**בין אדם לאלוקיו:** חינוך לאמונה בקב"ה, לאהבת ה', ליראת שמים ולחיי תורה ומצוות.

**בין אדם לזולתו:** חינוך להכרת מעלת האדם, הנברא בצלם אלוקים, ולדבקות בכלל הגדול של "ואהבת לרעך כמוך" ובמצוות הנובעות ממנו.

**בין אדם לעמו:** חינוך לאהבת כלל ישראל, מתוך אחריות אישית ומעורבות חברתית.

**בין אדם לארצו ולמדינתו:** חינוך לאהבת הארץ, להכרה בערכה הרוחני, הלאומי וההיסטורי של מדינת ישראל, לאחריות לעתיד המדינה ולנכונות לפעול למענה.